

1 Bedre lokalsamfunn med Høyre

3 1. Innledning

4 Politikk handler om visjoner, vilje og evnen til å prioritere. Det handler om å skape en god fremtid for
5 deg selv og dem du er glad i, for samfunnet du er en del av, og for barna du ennå ikke har møtt.

7 For å skape en god fremtid må vi handle. Vi må drømme. Og vi må tørre å forandre for å bevare det
8 gode i lokalsamfunnet vårt.

10 Vi står foran store utfordringer i lokalsamfunnene i årene som kommer:

- 11 • kommunene må bli grønnere og mer digitale. Norske kommuner må gå foran i det grønne
12 skiftet, slik at lokalsamfunnene våre er bærekraftige. For å skape moderne kommuner må vi
13 bruke flere digitale løsninger – både for å forenkle tjenestene, men også for å sikre at vi
14 bruker arbeidskraften vår på best mulig måte.
- 15 • kommunene må satse mer på kompetanse og inkludering. For mange står i dag utenfor
16 arbeidslivet, og får ikke bidratt med det de kan. Samtidig har både næringslivet og offentlig
17 sektor behov for arbeidskraft. Riktig kompetanse og god arbeidsdeling er en forutsetning for
18 gode, effektive og trygge tjenester.
- 19 • kommunene må bli aldersvennlige. Vi blir flere eldre og lever lenger. SSB anslår at antallet
20 80-åringer vil doble seg om tjue år. Å skape et aldersvennlig samfunn handler om hva vi som
21 samfunn kan gjøre for at hver enkelt skal kunne bruke sine ressurser.
- 22 • kommunene må også få mer frihet til å løse oppgavene de har ansvar for. Detaljerte krav går
23 utover kommunenes handlingsrom og mulighet til å levere tjenester tilpasset innbyggernes
24 behov.
- 25 • kommunene må få flere incentiver for god og effektiv drift.

27 Det er i lokalsamfunnet og kommunene vi lever livene våre, og det er her vi bygger grunnlaget for
28 fremtiden, gjennom samhandling med frivilligheten, næringslivet og sivilsamfunnet. Et godt
29 lokalsamfunn kjennetegnes av at vi setter pris på og heier på menneskers engasjement og
30 innsatsvilje.

31 Høyre vil at det skal være trygt i ditt lokalsamfunn. Du skal kjenne at du hører til der du bor. Det skal
32 være mulig å bidra i nærmiljøet på dine premisser. Høyre vil at du skal få bestemme mest mulig over
33 ditt eget liv og din egen eiendom.

35 For Høyre er prinsippet om lokalt selvstyre grunnleggende. Vi vil ha økt lokal handlefrihet fordi det er
36 lokalpolitikkerne, innbyggere, ansatte, frivillige organisasjoner og lokale bedrifter som kjenner sine
37 ønsker og behov best. Derfor vil Høyre gi kommunene mer lokal selvbestemmelse og økt
38 handlingsrom og la oss inspirere av frikommuneforsøket i Danmark.

40 2. Høyres mål for kommunen

41 Høyre vil bygge Norge for fremtiden. Vår samfunnskontrakt innebærer en forventning om at alle
42 bidrar til, og deltar i, samfunnet. For mange i arbeidsfør alder som står utenfor arbeid, utdanning
43 eller opplæringstiltak. Samtidig har vi store uløste oppgaver i samfunnet. Vi har bruk for alle. At så
44 mange som mulig har en jobb å gå til er avgjørende for finansiering av brede, felles
45 velferdsordninger. Derfor må vi fornye samfunnskontrakten, slik at alle som kan jobbe, får være med
46 på å bidra. Vi må i større grad benytte oss av alle menneskers potensiale, og evne, til å bidra. Barn og

47 unge må gis mulighet til å nå sine drømmer gjennom en god skole. Velferdsordninger må gi oss et
48 sikkerhetsnett, men vi må også stille krav. Å stille krav er å bry seg.

49

50 I regjering ga Høyre kommunene større handlingsrom i bl.a. arealpolitikken. Beslutninger bør tas så
51 nær den enkelte, familien og lokalsamfunnet som mulig. Derfor vil vi slippe kommunene fri. Dette
52 innebærer at kommunene kan få nye oppgaver og økt lokal handlefrihet.

53

54 Høyre mener følgende skaper gode, trygge og inkluderende lokalsamfunn:

- 55 • en god barndom, at ungdom fullfører skoleløpet og at voksne inkluderes i arbeidslivet er
56 nøkkelen til god samfunnsutvikling.
- 57 • de største forskjellene i Norge er mellom de som har en jobb og de som ikke har det. Vi
58 trenger et arbeidsmarked som har plass til alle.
- 59 • vårt mål er ikke å bekjempe rikdom, men å utjevne forskjeller ved å løfte mennesker ut av
60 fattigdom.
- 61 • en god barnehage og skole, lønnsomme private bedrifter, god infrastruktur og et mangfoldig
62 kulturliv gjør det attraktivt å bo i hele landet.
- 63 • vi trenger flere innbyggerrettede digitale løsninger som inkluderer alle.
- 64 • vi vil ta vare på naturen og forvalte samfunnsverdier i et generasjonsperspektiv gjennom
65 bærekraftmålene.
- 66 • kommuner og fylkeskommuner må gå foran i det grønne skiftet sammen med næringslivet.
- 67 • et tilstedeværende og synlig politi som ivaretar trygghet og beredskap.
- 68 • gi kommunene myndighet til å ta egne valg innen arealpolitikken, og fjerne
69 fylkeskommunens mulighet til å overstyre kommunene.

70

71 **3. Individet i et mangfoldig lokalsamfunn**

72 En av menneskets viktigste egenskaper er evnen til samarbeid gjennom interesse, forståelse og
73 gjensidig respekt for hverandre. Dersom dette samholdet brytes ned, kan vi oppleve utenforskap,
74 fallende sosial tillit og politisk polarisering.

75

76 Høyre mener et mangfoldig samfunn må bygge på våre felles verdier, normer og tradisjoner. For å
77 skape gode lokalsamfunn er det viktig å anerkjenne og verdsette at vi alle er unike. Enkeltmennesket
78 skal ha frihet til å tro, mene og leve i tråd med egen overbevisning. Derfor må også kommunene
79 legge til rette for individets frihet og ikke regulere private forhold mer enn nødvendig. Samtidig må
80 kommunene forebygge diskriminering, negativ sosial kontroll og hatkriminalitet både gjennom aktivt
81 holdningsarbeid og lokale handlingsplaner.

82

83 I Høyrestyrte kommuner skapes velferden i samsillet mellom privat, frivillig og offentlig sektor. Det
84 offentlige skal betale og sikre kvaliteten på velferdstjenestene, uansett om den leveres av en privat
85 eller offentlig bedrift. Mangfold bidrar til innovasjon. Det sikrer at vi har tilstrekkelig kapasitet i
86 velferdstjenestene våre, og det gir den enkelte mulighet til å velge mellom tilbud og tjenester som er
87 tilpasset egne behov. En kommune hvor private initiativ er velkomne bidrar også til at
88 lokalsamfunnene bygges nedenfra og opp.

89

90 *Utdanning, kompetanse og arbeid for sosial utjevning:*

91 Høyre vil fortsette å jobbe for et samfunn med små forskjeller og høy tillit mellom folk. En god skole
92 og et åpent arbeidsmarked er de viktigste tiltakene for å gi flere en sjanse til å realisere sine
93 ambisjoner og bidra til fellesskapet.

94

95 Gode grunnleggende ferdigheter og gjennomført videregående opplæring danner et viktig grunnlag
96 for deltagelse i samfunns- og arbeidsliv. Høyres mål er at Norge skal ha verdens beste lærere som kan

97 sikre alle barn og unge god kvalitet i opplæringen. Innsatsen skal starte tidlig og alle barn skal lære å
98 lese, skrive og regne. Ingen barn er like og alle elever fortjener å bli sett og møtt på sitt nivå. Samtidig
99 må vi arbeide videre for å redusere kjønnsdelte utdanningsvalg gjennom hele skoleløpet.

100

101 Behovet for fagarbeidere er stort. Å få flere til å velge et yrkesfaglig utdanningsprogram er viktig for å
102 sikre velferdssamfunnets bærekraft i omstillingen til en grønn og fremtidsrettet økonomi.

103

104 Arbeidslivet krever stadig mer kompetanse. Det er viktig at ingen går ut på dato som følge av
105 manglende kompetanse, og at arbeidslivet får tilgang på den kompetansen de trenger. Utdanning må
106 i større grad være tilgjengelig gjennom hele livet, uavhengig av familiesituasjon, jobb og bosted.

107

108 Høyre mener:

109

- vi må styrke det kommunale selvstyret ved å fjerne flere statlige reguleringer på en rekke velferdsområder, uten at dette skaper store forskjeller i tilbud og kvalitet.

110

- at god integrering som prioriterer språk, utdanning og jobb er noe av det viktigste for å lykkes med å utjevne sosiale forskjeller.

111

- en god skole som setter kunnskap i sentrum, der elevene utvikler sine evner og opplever læringsglede og mestring, er det viktigste sosialpolitiske virkemiddelet vi har

112

- at grunnskolen skal ta hensyn til at barn lærer på forskjellige måter og har ulik motivasjon for læring.

113

- at kommunene gjennomfører en ungdomsskolereform med blant annet obligatorisk yrkesfaglig valgfag for elevene på lik linje med språkfag, oppfølgingsplikt for skolen ved fravær, og at det legges til rette for en mer praktisk tilnærming i tradisjonelle teorifag som matematikk, norsk og engelsk.

114

- at elever som har behov for mer praktisk arbeid, skal i samarbeid med bedrift, kunne søke praktisk arbeid som en del av opplæringen.

115

- at alle skal få reell mulighet til å gjennomføre videregående opplæring.

116

- at kommunene må sikre at elevene er godt forberedt etter endt ungdomsskole, og det må legges til rette for godt samarbeid mellom ungdomsskolen og videregående skole.

117

- at vi må utvikle en politikk for kompetanseopåfyll og opplæring gjennom hele livsløpet, blant annet ved å legge til rette for etter- og videreutdanning for ansatte og de som står uten jobb gjennom målrettede incentivordninger.

118

- at det må utarbeides mer systematiske opplæringstilbud rettet mot utenlandsk arbeidskraft, herunder språkundervisning.

119

- at tiltak for sosial utjevning må settes målrettet inn mot de som trenger det mest.

120

- vi må legge til rette for at det skal lønne seg å skape arbeidsplasser i privat sektor som sikrer at færre faller utenfor arbeidslivet.

121

- det bør tilbys sommerskole i samarbeid mellom skole og næringsliv.

122

- at elever og foreldre på barne- og ungdomsskole skal kunne bestemme mer over sin egen skolehverdag.

123

- områdesatsingene må fornyes og forsterkes.

124

- at vi må forbedre og forenkle samhandlingen mellom statlige, regionale og lokale etater og institusjoner for en helhetlig innsats for barn og unge som står i fare for å falle utenfor.

125

- det skal legges til rette for at personer med funksjonsnedsettelse kan komme lettere ut i skole og arbeid

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135 *Helsetilbud i kommunene:*

136

137 Noe av det viktigste vi kan gjøre for å forhindre utenforskap i kommunene er å sikre et godt
138 helsetilbud til de som trenger det mest. Høyres mål er at alle som trenger helsehjelp skal få det, slik

139

140

141

142

143

144

147 at de i størst mulig grad skal kunne mestre eget liv. Spesielt viktig er kommunenes arbeid med
148 rusomsorg og psykisk helse. Et godt forebyggende arbeid og tilgjengelige lavterskeltilbud er
149 avgjørende.

150

151 Høyre vil:

- 152 • Styrke kompetanse om rus og psykisk helse hos skolehelsetjenesten og andre
153 kommunale og regionale helsetjenester.
- 154 • Styrke de kommunale og ideelle ettervernstilbudene for rusavhengige.
- 155 • Etablere flere lavterskeltilbud for psykisk helse i kommunene.

156

157 *Et aldersvennlig samfunn:*

158 Vi lever lenger og blir stadig eldre. Det er et gode at vi blir eldre, og at de eldre oftere er sprekere enn
159 før. Seniorene må derfor få mulighet til å bidra på egne premisser og det må lønne seg å jobbe lenger
160 enn i dag. Det må også legges bedre til rette for at eldre kan bidra som ressurser i sine lokalsamfunn
161 gjennom frivillige organisasjoner.

162

163 Kvalitetsarbeidet *Leve hele livet* må følges opp i kommunene. Målet er at alle eldre skal få bedre
164 hjelp og støtte til å mestre livet. *Leve hele livet* handler om de grunnleggende tilbudene til eldre: mat,
165 aktivitet og fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene.

166 Høyre vil:

- 167 • skape et aldersvennlig samfunn.
- 168 • fortsatt jobbe for flere kvalifiserte ansatte med høy kompetanse i helsetjenesten.
- 169 • legge til rette for at eldre kan bo lengst mulig hjemme, blant annet ved hjelp av helse- og
170 velferdsteknologi.
- 171 • at sykehus og kommuner skal gå fra å være parter til å bli partnere.
- 172 • øke den alminnelige aldersgrensen i staten til 72 år, slik den er i arbeidsmiljøloven.

173

174 *Bygd og by:*

175 Høyre vil bidra til at det er like attraktivt å bosette seg i bygd som i by. Gode lokalsamfunn i hele
176 Norge forutsetter offensive satsinger på samferdselsutbygging, mer makt og ansvar til sterkere
177 kommuner, vekstfremmende næringspolitikk og moderne velferdstjenester som forenkler og
178 forbedrer hverdagen. Vi vil videreutvikle storbyene som sentra for kompetanse- og næringsutvikling.
179 Samtidig skal sterke småbyer og tettsteder fungere som regionale kraftsentra og gi drahjelp til
180 distriktskommuner som mangler kapasitet og kompetanse.

181

182 Høyre vil:

- 183 • at Stortinget i mindre grad skal detaljstyre kommunene gjennom normer og øremerkede
184 midler.
- 185 • gjøre det attraktivt å bo og jobbe i hele landet gjennom å gjøre det lønnsomt å skape
186 private arbeidsplasser.
- 187 • la kommunene beholde en andel av selskapskatten, som stimulans til lokal
188 næringsutvikling.
- 189 • ha sterke regioner og regionsentre rundt om i landet. Dette er en forutsetning for et
190 desentralisert bo- og tjenestetilbud.
- 191 • fortsette arbeidet for større og mer robuste kommuner og legge ned fylkeskommunen
- 192 • støtte opp under prinsippet om generalistkommunen, der alle kommuner har de samme
193 oppgavene. Samtidig er Høyre åpne for at de største kommunene kan få nye oppgaver og
194 inngå frivillige regionale samarbeid om oppgaver.

- 195
- fortsette utbyggingen av gode samferdselsårer gjennom bedre veier, jernbane, kollektivtrafikk, sjøtransport og luftfart.
- 196
- at alle skal ha god tilgang til digital infrastruktur uavhengig av hvor man bor
- 197
- ha desentraliserte statlige og regionale arbeidsplasser.
- 198
- sikre et desentralisert og fleksibelt opplærings- og utdanningstilbud.
- 199
- ta initiativ til at store kommuner kan overta flere oppgaver og styrke samfunnsutviklerrollen, f.eks. ved å overta ansvaret for hele skoleløpet slik som Oslo kommune.
- 200
- 201
- 202
- 203

204 *Kultur og fritid:*

205 Kulturarv, frivillighet og fritidstilbud er en del av nasjonens og kommunens identitet, og skaper tilhørighet. Et mangfoldig kunst-, kultur- og idrettsliv bidrar i samfunnsoppbyggingen, og beriker menneskers liv. God språkkunnskap er viktig for vår evne til samfunnsdeltagelse.

206

207

208

209 *Høyre vil:*

- ta vare på kulturarven gjennom bruk og forvaltning.
 - legge til rette for å ta vare på norske mat- og kulturtradisjoner.
 - ha en tydelig frivillighetspolitisk plattform i alle kommuner som støtter opp under de frivilliges eget engasjement.
 - at kulturskolen skal være en viktig samfunnsaktør som gjennom kunst- og kulturoplæring gir barn og ungdom kunnskap, glede og mestring, og bør være et reelt tilbud til alle som ønsker det.
- 210
- 211
- 212
- 213
- 214
- 215
- 216
- 217

218 *Vår arbeidshverdag:*

219 Alle har et behov for å bli verdsatt og kjenne at vi er til nytte. Det er mangel på arbeidskraft i mange kommuner og det er mangel på viktige yrkesgrupper. Når antallet eldre øker, må det tilrettelegges for at flere kan stå i arbeid lenger.

220

221

222

223 *Høyre mener:*

- et levedyktig næringsliv er helt grunnleggende for å sikre velferdstjenestene våre, fremtidens løsninger for klima og miljø, samfunnsliv og inkludering.
 - at vi må intensivere samarbeidet med næringslivet for å få flere ut i arbeid.
 - at vi må tilrettelegge for at alle relevante yrkesgrupper kan benytte seg av hjemmekontor i alle deler av landet.
- 224
- 225
- 226
- 227
- 228
- 229

230 **4. Klimaendringer og natur**

231 Høyrestyrte kommuner skal ta vare på naturen, bidra til å bremse klimagassutslippene, forhindre naturkatastrofer og forvalte samfunnsverdier i et generasjonsperspektiv. Våre etterkommere skal overta et samfunn i bedre stand enn det vi selv overtok. Vern og bruk må i hovedsak bygge på lokal tilslutning og forvaltning.

232

233

234

235

236 *Det grønne skiftet i kommunen*

237 Offentlige aktører har en betydelig markedsrett og er sentrale for å redusere norske klimagassutslipp. Norske kommuner og fylkeskommuner må samarbeide med private bedrifter for at vi skal nå bærekraftmålene.

238

239

240

241 Kommuner og fylkeskommuner har en nøkkelrolle i klima- og miljøarbeid gjennom arealplanlegging, og spiller en sentral rolle i arbeidet med å håndtere klimaendringene blant annet gjennom sikring mot oversvømmelser og skred.

242

243

244 Kommunen og fylkeskommunen skal være foregangsvirksomheter i klima- og miljøpolitikken. Høyre
245 vil:

- 246 • at alle kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide egne klimabudsjett og klimaregnskap
247 med for eksempel fokus på arealplanlegging, klimavennlige bygg, overgang fra fossile
248 løsninger, klimavennlig transport, og høyest mulig grad av gjenvinning og gjenbruk.
- 249 • at eiendomsretten skal være et bærende prinsipp i lover og regler.
- 250 • legge stor vekt på lokaldemokratiet i plan- og bygningssaker samtidig som viktige
251 internasjonale og nasjonale hensyn ivaretas.
- 252 • stille strengere krav til klimavennlige løsninger og minimering av miljøbelastning ved
253 offentlige anskaffelser.
- 254 • arbeide for bedre verktøy og standarder for å måle utslipp fra aktivitet i kommunene.

255 *Kommunikasjon og samferdsel*

257 Gode kommunikasjonsløsninger er viktig for innbyggerne og arbeidsplasser i hele landet, i tillegg til at
258 det er viktig for å nå klimamålene. Vi må ha et effektivt transportsystem, utbygd mobildekning,
259 høyhastighetsbredbånd og grønne mobilitetsløsninger som fungerer i folks hverdag.

260
261 Høyre vil:

- 262 • styrke kollektivknutepunktene med kort vei til arbeid og servicenæring.
- 263 • jobbe for innovative og effektive kollektivløsninger.
- 264 • videreutvikle byveksttalen.
- 265 • ha som mål å dekke alle husstander, næringsliv, offentlige bygg og viktige vei- og
266 jernbanestrekninger med høyhastighetsbredbånd i løpet av 2025.
- 267 • videreføre og styrke ordningen med statlig medfinansiering av fylkesveier med stor
268 næringstransport.
- 269 • sørge for pendlerparkering ved innfartsårene til byene og sikre smidig overgang fra bil til
270 kollektivtransport.

271 **5. En velferdskommune med digitale løsninger**

272 Digitalisering forenkler og forbedrer hverdagen vår. Økt digitalisering og ny teknologi er ikke et mål i
273 seg selv. Det er et verktøy som reduserer avstander og skaper bedre velferdstjenester for
274 innbyggerne.

275 *Enklere hverdag*

276
277 Høyrestyrte kommuner skal være offensive brukere av digitale løsninger og innovativ teknologi, fordi
278 det forenkler folks hverdag, forbedrer velferdstjenestene og bidrar til nye jobber og økt verdiskaping.

279 Når en innbygger kan få helautomatiske tjenester gjennom digitale løsninger, kan en annen
280 innbygger få mer tid med kommunens ansatte. Høyre vil:

- 281 • at digitalisering skal gjøre det enklere for innbyggerne å ha kontakt med kommunen og få
282 tjenestene de har behov for.
- 283 • forsterke samarbeidet mellom stat og kommune om digitalisering, klart språk og andre
284 tiltak som fremmer brukerorientering, innovasjon og effektivitet.
- 285 • at kommunen skal bruke sin innkjøpsmakt til å bidra til innovasjon i tjenesteutviklingen,
286 og nye digitale løsninger som gir innbyggerne en enklere hverdag.
- 287 • gjøre det mulig for innbyggerne å ha dialog med kommunen gjennom digitale
288 plattformer, der det er mulig.

289 *Digital inkludering og kompetanse*

290
291 Digitale løsninger utfordrer kommunen som arbeidsplass. Det må også gis opplæring og støtte til
292 mennesker som av ulike grunner har lav digital kompetanse. Høyre vil:

- 294
- 295
- 296
- 297
- 298
- 299
- sørge for god digital hjelp og opplæring til de som ikke mestrer digitale verktøy, slik at alle inkluderes i den digitale hverdagen.
 - at kommunene gjennomfører interne revisjoner og risiko- og sårbarhetsanalyser for å ivareta personvern.
 - at kommunene tilrettelegger for kompetanseutvikling for ansatte, slik at ingen går ut på dato på grunn av manglende kunnskap eller kompetanse.